

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.3.1.42>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МИТНИХ РЕЖИМІВ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ: ПОЗИТИВНИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Ростислав Лемеха

кандидат юридичних наук,

здобувач наукового ступеня доктора юридичних наук

Запорізького національного університету (Запоріжжя, Україна)

ORCID ID: 0000-0001-9013-8318

Анотація. У науковій публікації досліджується сучасний стан правового регулювання митних режимів у Європейському Союзі. Зазначається, що, враховуючи прагнення України набути повноправного членства в Європейському Союзі, адаптація національного законодавства до права ЄС є одним із основних завдань публічної адміністрації. Підкреслюється важливість приведення норм митного права України у відповідність до норм і принципів права ЄС із метою розвитку міжнародної торгівлі та національної економіки.

Методологія дослідження ґрунтується на органічному поєднанні філософських, загальнонаукових і спеціально-юридичних методів. Серед останніх застосовуються методи порівняльного правознавства, юридичної догматики, статистики та методи юридичного моделювання.

Відзначаються позитивні тенденції у процесі приведення національного митного законодавства у відповідність до норм і принципів права ЄС, виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони. Проте виділяються і факти гальмування законодавчої діяльності у зазначеному напрямі.

Перспективність подальшого дослідження цієї тематики зумовлена необхідністю наукового узагальнення результатів і проблемних питань адаптації національного законодавства до норм і принципів права ЄС, а також потребою формулювання конкретних пропозицій щодо внесення змін до чинного Митного кодексу України та інших законів у сфері правового регулювання митних режимів.

Ключові слова: митні режими, позитивний досвід, імпорт, експорт, транзит, митна декларація, митна процедура, зберігання, митний кордон, товари, правове регулювання, Європейський Союз.

LEGAL REGULATION OF CUSTOMS REGIMES IN THE EUROPEAN UNION: A POSITIVE EXPERIENCE FOR UKRAINE

Rostislav Lemekha

Candidate of Law Science,

Candidate of the Degree of Doctor of Laws

Zaporizhzhya National University (Zaporizhzhya, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0001-9013-8318

Abstract. The scientific publication is devoted to the current state of legal regulation of customs regimes in the European Union. It is noted that given Ukraine's desire to become a full member of the European Union, the adaptation of national legislation to EU law is one of the main tasks of public administration. The importance of bringing the customs law of Ukraine in line with the norms and principles of EU law in order to develop international trade and the national economy is emphasized.

The research methodology is based on an organic combination of philosophical, general scientific and special legal research methods. Among the latter, methods of comparative jurisprudence, legal dogma, statistics and methods of legal modeling are used.

There are positive trends in the process of bringing national customs legislation in line with the norms and principles of EU law, the implementation of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other.

However, there are also facts of inhibition of legislative activity in this direction. It is concluded that the prospects for further research on this topic is due to the need for scientific generalization of results and issues of adaptation of national legislation to the norms and principles of EU law, as well as the need to formulate specific proposals for amendments to the current Customs Code and other laws.

Key words: customs regimes, positive experience, import, export, transit, customs declaration, customs procedure, storage, customs border, goods, legal regulation, European Union.

REGULACJA PRAWNA REŻIMÓW CELNYCH W UNII EUROPEJSKIEJ: POZYTYWNE DOŚWIADCZENIA DLA UKRAINY

Rostyslav Lemekha

kandydat nauk prawnych,

kandydat na stopień naukowy doktora nauk prawnych

Zaporoskiego Uniwersytetu Narodowego (Zaporoże, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-9013-8318

Adnotacja. Publikacja naukowa bada aktualny stan regulacji prawnych reżimów celnych w Unii Europejskiej. Należy zauważyć, że biorąc pod uwagę dążenie Ukrainy do uzyskania pełnego członkostwa w Unii Europejskiej, dostosowanie prawa krajowego do prawa UE jest jednym z głównych zadań administracji publicznej. Podkreśla się znaczenie dostosowania norm prawa celnego Ukrainy do norm i zasad prawa UE w celu rozwoju handlu międzynarodowego i gospodarki narodowej.

Metodologia badań opiera się na organicznym połączeniu filozoficznych, ogólnych naukowych i specjalnie prawnych metod badawczych. Wśród tych ostatnich stosuje się metody porównawczej prawoznawstwa, dogmatyki prawnej, statystyki i metody modelowania prawnego.

Istnieją pozytywne tendencje w procesie dostosowania krajowego prawa celnego do norm i zasad prawa UE, realizacji Umowy stowarzyszeniowej między Ukrainą, z jednej strony, a Unią Europejską, Europejską Wspólnotą Energii Atomowej i ich państwami członkowskimi, z drugiej strony. Wyróżnia się jednak również fakt hamowania działań legislacyjnych w tym kierunku.

Sformułowano wniosek, że perspektywa dalszych badań tego tematu wynika z potrzeby naukowego podsumowania wyników i problematycznych kwestii dostosowania prawa krajowego do norm i zasad prawa UE, a także potrzeby formułowania konkretnych propozycji zmian w obecnym Kodeksie Celnym Ukrainy i innych ustaw w zakresie regulacji prawnych reżimów celnych.

Słowa kluczowe: reżimy celne, pozytywne doświadczenia, import, eksport, tranzyt, deklaracja celna, procedura celna, przechowywanie, odprawa celna, towary, regulacja prawna, Unia Europejska.

Вступ. Україна прагне набути повноправного членства у Європейському Союзі, тому адаптація національного законодавства до права ЄС є одним із ключових завдань публічної адміністрації. Особливе значення має адаптація національного митного права до норм і принципів митного регулювання в ЄС, адже свобода переміщення товарів є однією із фундаментальних засад об'єднання європейських держав.

Питання адміністративно-правового регулювання митних відносин в Україні досліджуються в роботах фахівців у сфері адміністративного права О. Бандурки, В. Бевзенка, Н. Білак, М. Віхляєва, Н. Губерської, С. Гусарова, Р. Калюжного, Т. Коломосець, В. Колпакова, А. Комзюка, О. Кузьменко, В. Курила, Д. Лук'янець, Д. Лученка, П. Лютікова, М. Мельника, Р. Мельника, О. Миколенка, Я. Назарової, Н. Нижник, Д. Приймаченка, С. Стеценко, М. Тищенко, О. Чуприни, А. Школика та ін. Із останніх досліджень слід відзначити дисертаційну роботу М. Мельника «Інститут митних режимів в митному праві України» (Мельник, 2016: 3–11), а також публікації Т. Микитенко «Шляхи наближення митного пост-аудиту до європейських стандартів» (Микитенко, 2017: 129–137), Т. Тучак «Особливості застосування митних режимів України в умовах інтеграції до ЄС» (Тучак, Могильська, 2018: 52–55) та В. Хоми «Сучасний стан національного правового забезпечення митного режиму безмитної торгівлі та напрями його вдосконалення» (Хома, Молдован, 2019: 104–108). Проте досвід правового регулювання митних режимів у Європейському Союзі досліджено фрагментарно, більшою мірою в межах загальних тем, що актуалізує проведення цього дослідження.

Методологія дослідження ґрунтується на комплексному поєднанні філософських, загальнонаукових (прийомів логічного методу, системного та структурно-функціонального методів) і спеціально-юридичних методів (методу юридичної догматики, методу юридичного моделювання, методології порівняльного правознавства тощо), принципів об'єктивності та історизму.

Метою наукової публікації є вивчення досвіду правового регулювання митних режимів у Європейському Союзі в контексті необхідності запозичення найкращого зарубіжного досвіду й удосконалення правового регулювання митних режимів в Україні.

Основна частина. У Митному кодексі України митним режимам присвячено Розділ V. Відповідно до ст. 70 МК України з метою застосування законодавства України з питань митної справи запроваджуються такі митні режими: імпорт (випуск для вільного обігу); реімпорт; експорт (остаточне вивезення); реекспорт; транзит; тимчасове ввезення; тимчасове вивезення; митний склад; вільна митна зона; безмитна торгівля; переробка на митній території; переробка за межами митної території; знищення або руйнування; відмова на користь держави (Митний кодекс України, 2012).

Таким чином, Митний кодекс України встановлює чотирнадцять митних режимів, із яких основними є режими імпорту, експорту та транзиту, адже саме за ними визначаються основні показники зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання та формується загальний торговельний баланс України.

У контексті перспективи набуття Україною повноправного членства в Європейському Союзі існує необхідність приведення національного законодавства у відповідність до права ЄС, що насамперед стосується внесення змін до чинного Митного кодексу України.

У Митному кодексі ЄС митні режими мають назву митних процедур. Так, за ст. 210 Розділу VII «Спеціальні процедури» Регламенту Європейського Парламенту і Ради ЄС № 952/2013 від 9 жовтня 2013 р. про встанов-

лення Митного кодексу Союзу товари може бути поміщено під будь-яку з таких категорій спеціальних процедур: (а) транзит, що включає зовнішній і внутрішній транзит; (б) зберігання, яке включає митний склад і вільні зони; (с) спеціальне використання, що включає тимчасовий ввіз і кінцеве використання; (д) перероблення, яке включає перероблення на митній території та за межами митної території (Union Customs Code, 2013).

Крім того, згідно зі ст. 5 вказаного Регламенту у Митному кодексі Союзу використовуються такі терміни й означення:

- «загальна декларація прибуття» означає акт, яким особа повідомляє митні органи у встановленій формі та спосіб і протягом визначеного строку про те, що товари буде переміщено на митну територію Союзу;
- «загальна декларація вибуття» – акт, котрим особа повідомляє митні органи у встановленій формі та спосіб і протягом визначеного строку про те, що товари буде переміщено за межі митної території Союзу;
- «декларація тимчасового зберігання» – акт, яким особа повідомляє у встановленій формі та спосіб про те, що товари перебувають на тимчасовому зберіганні;
- «митна декларація» – акт, котрим особа повідомляє у встановленій формі та спосіб про своє бажання помістити товари під певну митну процедуру і зазначає, якщо необхідно, про будь-які особливі умови, що їх потрібно застосувати;
- «декларація зворотного вивозу» – акт, яким особа повідомляє у встановленій формі та спосіб про своє бажання перемістити товари із третіх країн, за винятком тих, що перебувають під процедурою вільної зони або на тимчасовому зберіганні, за межі митної території Союзу;
- «повідомлення про зворотний вивіз» – акт, котрим особа повідомляє у встановленій формі та спосіб про своє бажання перемістити товари із третіх країн, що перебувають під процедурою вільної зони або на тимчасовому зберіганні, за межі митної території Союзу;
- «декларант» означає особу, яка подає від свого імені митну декларацію, декларацію тимчасового зберігання, загальну декларацію прибуття, загальну декларацію вибуття, декларацію зворотного вивозу або повідомлення про зворотний вивіз, чи особу, від імені якої подається така декларація або повідомлення;
- «митна процедура» означає будь-яку з таких процедур, під котру можна помістити товари згідно з Кодексом: (а) випуск для вільного обігу; (б) спеціальні процедури; (с) вивіз;
- «тимчасове зберігання» означає ситуацію, коли товари із третіх країн тимчасово зберігаються під митним наглядом у період між їх пред'явленням митниці та їх поміщенням під митну процедуру або їх зворотним вивозом (European Commission, Taxation and Custom Union, 2020).

Таким чином, окрім зазначених у ст. 210 Регламенту митних процедур, Митний кодекс ЄС передбачає традиційні: експорт (процедуру вибуття товарів), імпорт (процедуру прибуття товарів), реімпорт (процедуру зворотного вивозу), тимчасове зберігання та процедуру вільної зони.

Транзит товарів згідно з Митним кодексом Союзу може бути як внутрішнім, так і зовнішнім. Внутрішній транзит передбачає вільне пересування товарів через митні кордони країн-членів ЄС, адже сутність Європейського Союзу полягає в реалізації чотирьох свобод – свободи переміщення товарів, робіт, послуг і капіталів. Митні кордони між державами-членами ЄС є умовними, проте Європейська комісія може встановлювати квоти у сфері виробництва певних товарів в окремих державах-членах ЄС, обмежуючи таким чином імпорт або експорт в рамках ЄС із виплатою адекватних компенсацій виробникам продукції.

У відносинах з іншими країнами митна політика ЄС є достатньо жорсткою, адже головною метою інституцій ЄС є захист національних виробників у державах-членах ЄС, забезпечення їх виходу на зовнішні ринки, включаючи ринок України.

Так, наприклад, для частини сільськогосподарської та харчової продукції ЄС і Україна застосовують безмитні тарифні квоти. Встановлення безмитних тарифних квот не означає заборону на експорт понад квоти. Зокрема, українські компанії можуть без обмежень постачати товари і понад тарифну квоту, проте ці обсяги підпадають під загальний режим імпорту в ЄС. Тобто експорт у межах квоти обкладається митом 0%, експорт понад квоту – ввізним митом, визначеним Митним тарифом ЄС. Тарифні квоти (основні та додаткові) адмініструються за двома принципами:

- «перший прийшов – перший отримав» (для меду, обробленого зерна та борошна, оброблених томатів, виноградного соку, вівса та ін.);
- через систему імпортних ліцензій (для пшениці, кукурудзи, ячменю та ін.).

Українські експортери активно використовують можливості безмитного експорту в рамках тарифних квот. У 2019 р. вони використали можливості 32 із 40 тарифних квот, 11 із яких використані у повному обсязі та 2 – більш ніж на 95% (у 2018 р. використовувалися можливості в рамках 32 тарифних квот, у 2017 р. – у рамках 29, а у 2016 р. – у рамках 26).

Повністю використано 11 тарифних квот на кукурудзу, пшеницю, ячмінь, мед, цукор, виноградний і яблучний соки, оброблені томати, оброблений крохмаль, вершкове масло, м'ясо птиці та крохмаль (Безмитні тарифні квоти, 2020).

У 2019 р. було внесено зміни до Додатка І-А до Угоди про асоціацію в частині зміни зобов'язань Європейського Союзу щодо обсягів тарифних квот на м'ясо птиці в бік збільшення, що дозволить забезпечити збереження інтересів українських виробників м'яса птиці (Закон України «Про ратифікацію Угоди у формі обміну листами між Україною та Європейським Союзом про внесення змін до торговельних преференцій щодо м'яса птиці та переробленого м'яса птиці, передбачених Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 05 грудня 2019 № 345-ІХ).

17 січня 2020 р. в офіційному журналі ЄС опубліковано інформацію про набуття чинності Угоди у формі обміну листами між Європейським Союзом та Україною про внесення змін до торгових преференцій щодо м'яса птиці та переробленого м'яса птиці, передбачених Угодою про асоціацію. Вона набула чинності 01 лютого 2020 р., як це передбачено зазначеною Угодою у формі обміну листами.

Українські компанії постачають зазначену продукцію і понад тарифну квоту. У свою чергу, Україна встановила безмитні тарифні квоти для 3 видів сільськогосподарських товарів із ЄС (м'ясо свинини, м'ясо птиці та цукор), а також передбачила додаткові обсяги для двох із них (Безмитні тарифні квоти, 2020).

Отже, митна політика Європейського Союзу щодо України демонструє позитивні тенденції, що зумовлює необхідність подальшого удосконалення національного законодавства у сфері адміністративно-правового забезпечення митних режимів, автоматизації процесів митного оформлення товарів, які переміщуються через митний кордон України, а також підвищення рівня професійної підготовки співробітників Державної митної служби України відповідно до стандартів і принципів Європейського Союзу. Ключовим завданням у сфері гармонізації й адаптації національного законодавства у сфері правового регулювання митних відносин до права ЄС є усунення корупційних ризиків у законах і відомчих нормативно-правових актах, а також встановлення дієвих механізмів контролю дотримання антикорупційного законодавства суб'єктами владних повноважень.

Одним із найважливіших аспектів адаптації українського законодавства до вимог ЄС є впровадження численних змін у митній сфері. До очікуваних результатів процесу адаптації Підкомітетом Україна – ЄС із питань митного співробітництва та Міністерством фінансів України (яке є відповідальним органом публічної адміністрації за процес адаптації митного законодавства України до права ЄС) віднесено: спрощення митних процедур і сприяння торгівлі; впровадження сучасних технологій митного контролю, спрощених процедур відпуску товарів і контролю після розмитнення; передача відповідальності за видачу сертифікатів EUR. 1 від Української Торгової Палати до українського митного органу; суттєве спрощення митних формальностей для підприємств із високим ступенем довіри закладе передумови визнання статусу Уповноваженого економічного оператора (УЕО), що надається митними органами України, органами країн ЄС; спрощення руху товарів між Україною та ЄС; приєднання України до Конвенції про єдиний режим транзиту.

Імплементация змін митного законодавства здійснюється на основі таких ключових актів ЄС: Регламенту (ЄС) № 952/2013, яким встановлюється Митний кодекс Союзу; Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами та Конвенції про єдиний режим транзиту (з метою подальшого приєднання); Регламенту (ЄС) № 1186/2009, що встановлює систему Співтовариства для звільнення від сплати мит (розділи I та II); Регламенту (ЄС) № 608/2013 Європейського Парламенту та Ради про митний контроль за дотриманням прав інтелектуальної власності та Імплементативного Регламенту Комісії (ЄС) № 1352/2013, яким встановлюються форми документів, передбачені Регламентом (ЄС) № 608/2013 Європейського Парламенту та Ради про митний контроль за дотриманням прав інтелектуальної власності.

До основних досягнень процесу адаптації національного законодавства у сфері правового регулювання митних відносин слід віднести те, що:

- Законом України від 8 листопада 2017 р. № 2187-VIII «Про приєднання України до Регіональної конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження» визначено, що Конвенція набирає чинності для України в перший день другого місяця після внесення Україною до депозитарію Конвенції документа про приєднання (Конвенція набрала чинності для України 1 лютого 2018 р., що дозволило збільшити можливості для преференційного експорту вітчизняних товарів на перспективні зовнішні ринки країн-учасниць Конвенції);

- у 2018 р. ухвалено Дорожню карту приєднання України до спільної транзитної процедури ЄС/СABT, яка включає етапи та необхідні кроки для повної імплементативної правил спільного транзиту, в т. ч. застосування Нової комп'ютеризованої транзитної системи (NCTS). Досягнуто домовленість про закупівлю Європейською стороною для потреб України програмного забезпечення «Minimum Common Core», розробленого Єврокомісією для NCTS;

- у вересні 2018 р. Верховною Радою Закону України прийнято Закон України «Про внесення змін до Митного кодексу України та деяких інших законів України щодо запровадження механізму «єдиного вікна» та оптимізації здійснення контрольних процедур при переміщенні товарів через митний кордон України». Здійснено перший важливий крок для приведення транзитних процедур України у відповідність до умов Конвенції про єдиний режим транзиту;

- у рамках виконання зобов'язань України щодо застосування міжнародних документів, що використовуються у митній справі і торгівлі, та керівних принципів Європейського Союзу, таких як Митні прототипи (Customs Blueprints), Уряд своєю постановою від 18 грудня 2018 р. № 1200 ухвалив рішення про реорганізацію Державної фіскальної служби України шляхом її поділу на дві служби: Державну податкову службу України та Державну митну службу України. Новостворені служби є центральними органами виконавчої влади з питань забезпечення реалізації державної політики у податковій і митній сферах відповідно;

- імплементовано до національного законодавства України положення Конвенції про процедуру спільного транзиту та Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами шляхом прийняття Закону України «Про режим спільного транзиту та запровадження національної електронної транзитної системи» (від 12 вересня 2019 р. № 78-IX);

- прийнято Закон України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України» (№ 202-IX від 17 жовтня

2019 р.) на виконання ст. 84, 250 і Додатка XV «Наближення митного законодавства» до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, яким передбачено розширення переліку об'єктів права інтелектуальної власності, сприяння захисту яких здійснюється під час переміщення товарів через митний кордон України, встановлення особливостей призупинення митного оформлення та знищення невеликих партій товарів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях;

– прийнято Закон України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань функціонування авторизованих економічних операторів» (02 жовтня 2019 р.), який передбачає спрощення митних формальностей для підприємств із високим ступенем довіри, створює передумови для визнання статусу українських АЕО у ЄС, участь українських АЕО у формуванні ланцюгів простежуваності постачання товарів відповідно до Рамкових стандартів Всесвітньої митної організації, що в підсумку значно підвищить конкурентоспроможність українських підприємств (Митні питання, 2020).

Таким чином, процес адаптації національного законодавства у сфері правового регулювання митних відносин відбувається поступово, проте очевидними є факти гальмування законодавчого врегулювання означених питань. Зокрема, досі не прийнято Закон України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань виконання Глави 5 Розділу IV Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони». У першому читанні відповідний законопроект було прийнято Верховною Радою України ще 28 лютого 2019 р. Проте нині цей законопроект взагалі знято з розгляду. Отже, є необхідність активізації законодавчої діяльності у цьому напрямі.

Висновки. Дослідження сучасного стану правового регулювання митних режимів у Європейському Союзі дозволяє сформулювати висновок про те, що національне митне законодавство потребує приведення у відповідність до права Європейського Союзу шляхом гармонізації та імплементації. Особливе значення має внесення змін до чинного Митного кодексу України на виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони (зокрема, на виконання Глави 5 Розділу IV Угоди про асоціацію між Україною та ЄС).

Однією із фундаментальних засад Європейського Союзу є свобода переміщення товарів, тому для України подальша інтеграція у ЄС відкриває величезний ринок збуту товарів, що є умовою розвитку національної економіки та насамперед національного виробництва.

Перспективність подальшого дослідження цієї тематики зумовлена необхідністю наукового узагальнення результатів і проблемних питань адаптації національного законодавства до норм і принципів права ЄС, а також потребою формулювання конкретних пропозицій щодо внесення змін до чинного Митного кодексу України та інших законів у сфері правового регулювання митних режимів.

Список використаних джерел:

1. Мельник М.В. Інститут митних режимів в митному праві України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Міжрегіональна академія управління персоналом. Київ, 2016. 251 с.
2. Микитенко Т.В. Шляхи наближення митного пост-аудиту до європейських стандартів. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. 2017. Вип. 1. С. 129–137. doi: <https://doi.org/10.33244/2617-5932.1.2017.129-137>
3. Тучак Т.В. Могильська М.О. Особливості застосування митних режимів України в умовах інтеграції до ЄС. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 6 (17). С. 52–55. URL: <http://ir.nusta.edu.ua/jspui/handle/doc/3729>.
4. Хома В.О., Молдован Е.С. Сучасний стан національного правового забезпечення митного режиму безмитної торгівлі та напрями його вдосконалення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 5. С. 104–108. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2019-5/23>
5. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
6. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 952/2013 від 9 жовтня 2013 р. про встановлення Митного кодексу Союзу. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/984_009-13#Text.
7. European Commission. Taxation and Custom Union. 2020. URL: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/customs-procedures_en.
8. Безмитні тарифні квоти та їх використання. Євроінтеграційний портал. 27.09.2020 р. URL: <http://eu-ua.org/zona-vilnoi-torhivli/bezmytni-taryfni-kvoty-ta-yihnie-vykorystannia>
9. Митні питання та сприяння торгівлі. Євроінтеграційний портал. 31.01.2020. URL: <http://eu-ua.org/yevrointehratsiia/mytni-pytannia-ta-spriyannia-torhivli>.

References:

1. Melnyk M.V. (2016) Instytut mytnykh rezhymiv v mytnomu pravi Ukrainy [Institute of Customs Regimes in the Customs Law of Ukraine]: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Mizhrehionalna akademiia upravlinnia personalom. Kyiv. 251 p.
2. Mykytenko T.V. (2017) Shliakhy nablyzhenia mytnoho post-audytu do yevropeiskykh standartiv [Ways to bring customs post-audit closer to European standards]. *Ekonomichniy visnyk. Seriya: finansy, oblik, opodatkuвання*. Vyp. 1. P. 129–137. doi: <https://doi.org/10.33244/2617-5932.1.2017.129-137>
3. Tuchak T.V., Mohylska M.O. (2018) Osoblyvosti zastosuvannia mytnykh rezhymiv Ukrainy v umovakh intehratsii do EU [Features of application of customs regimes of Ukraine in the conditions of integration into the EU]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*. Vyp. 6 (17). P. 52–55. URI: <http://ir.nusta.edu.ua/jspui/handle/doc/3729>.
4. Khoma V.O., Moldovan E.S. (2019) Suchasnyi stan natsionalnoho pravovoho zabezpechennia mytnoho rezhymu bezmytnoi torhivli ta napriamy yoho vdoskonalennia [The current state of national legal support of the customs regime

- of duty-free trade and directions for its improvement]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. № 5. P. 104–108. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2019-5/23>
5. Mytnyi kodeks Ukrainy vid 13 bereznia 2012 roku № 4495-VI [Customs Code of Ukraine of March 13, 2012 № 4495-VI]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
 6. Rehlament Yevropeiskoho Parlamentu i Rady (EU) № 952/2013 vid 9 zhovtnia 2013 roku pro vstanovlennia Mytnoho kodeksu Soiuzu [Regulation (EC) № 952/2013 of the European Parliament and of the Council of 9 October 2013 establishing the Union Customs Code]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/984_009-13#Text.
 7. European Commission. Taxation and Custom Union (2020). URL: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/customs-procedures_en.
 8. Bezmytni taryfni kvoty ta yikh vykorystannia (2020) [Duty-free tariff quotas and their use]. Yevrointehratsiyni portal. URL: <http://eu-ua.org/zona-vilnoi-torhivli/bezmytni-taryfni-kvoty-ta-yihnie-vykorystannia>.
 9. Mytni pytannia ta spryannia torhivli (2020) [Customs issues and trade facilitation]. Yevrointehratsiyni portal. URL: <http://eu-ua.org/yevrointehratsiia/mytni-pytannia-ta-spryannia-torhivli>.

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.3.1.43>

ПРАВО НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД ТА ТЛУМАЧЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНИХ ПРАВОВИХ НОРМ

Владислав Ліпинський

*кандидат юридичних наук, доцент,
директор*

*Навчально-наукового інституту права та міжнародно-правових відносин
Університету митної справи та фінансів (Дніпро, Україна)*

ORCID ID: 0000-0002-4373-3330

Анотація. За допомогою нормативно-догматичного та системного методів наукового пізнання як комплекс взаємопов'язаних загальнообов'язкових юридичних стандартів досліджуються закріплені Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод гарантії справедливого судового розгляду з точки зору їх впливу на тлумачення адміністративно-деліктних правових норм. За підсумками дослідження обґрунтовується висновок про те, що одним з найбільш важливих завдань тлумачення адміністративно-деліктних правових норм у справах про адміністративні правопорушення із кримінально-правовою природою є забезпечення дотримання конвенційних гарантій справедливого судового розгляду, якими передбачено, зокрема: 1) змагальність судового розгляду та рівність його учасників, які вимагають того, щоб «кримінальне обвинувачення» під час адміністративно-деліктного судочинства підтримував прокурор або інша уповноважена посадова особа, а також того, щоб особа мала можливість ознайомитись з усіма матеріалами справи та можливість одержати докази за допомогою суду; 2) обґрунтованість судових рішень, що покладає на суд обов'язок оцінити доводи та докази особи, яка притягується до відповідальності, що можуть вплинути на висновок про її винуватість та адміністративно-деліктні наслідки вчиненого нею адміністративного правопорушення, керуючись при цьому стандартом доказування «поза розумним сумнівом»; 3) непорушність свободи від самовикриття, що унеможливує визнання прийнятними доказів, які особа, яка притягується до відповідальності, створила під примусом юридичного обов'язку та загрозою санкцій за його виконання; 4) дотримання презумпції невинуватості, яка передбачає насамперед покладення тягаря доказування на сторону обвинувачення, тлумачення будь-яких сумнівів на користь обвинуваченого; 5) надання особі, яка притягується до відповідальності, часу і можливостей, необхідних для підготовки захисту, який полягає, зокрема у ознайомленні з висунутими обвинуваченнями та наявними доказами, а також у їх належній оцінці та визначенні шляхів захисту від обвинувачення, у тому числі з використанням допомоги адвоката.

Ключові слова: гарантії справедливого судового розгляду у справах про адміністративні правопорушення, законодавство про адміністративні правопорушення, право на справедливий суд, практика Європейського суду з прав людини, тлумачення адміністративно-деліктних правових норм.

RIGHT TO A FAIR TRIAL AND ITS IMPLICATIONS FOR ADMINISTRATIVE TORT LAW INTERPRETATION

Vladyslav Lipynskiy

*Candidate of Legal Sciences, Associate Professor,
Director*

*Educational and Scientific Institute of Law and International Legal Relations
of the University of Customs and Finance (Dnipro, Ukraine)*

ORCID ID: 0000-0002-4373-3330

Abstract. Availing on normative-dogmatic and systemic methods of scientific research as a set of interrelated universally binding legal standards the article studies the guarantees of a fair trial enshrined in the Convention for the Protection